

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XLIX. — Izdan in razposlan dne 21. septembra 1872.

137.

Dopustno pismo od 14. avgusta 1872,

za delo in rabo lokomotivne železnice od Zellerndorfa na Laa v Nežider (Neusiedl).

M i F r a n c J o ž e f P r v i,
po milosti Božji cesar avstrijski;

apostolski kralj ogerski, kralj češki, dalmatinski, hervaški, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski; nadvojvoda avstrijski; véliki vojvoda krakovski, vojvoda lotarinški, saleburški, štirski, koroški, kranjski, bukovinski, gornje-sleški in dolnje-sleški; véliki knez erdeljski; mejni grof moravski; pokneženi grof habsburški in tirolski itd. itd. itd.

Ker so Jožef Thomas, Dr. Schanzer, Jožef Langthaler, bratje Guttmann in Dr. Maksimilijan Steiner prosili, da bi se jim dopustilo delati in rabiti lokomotivno železnico od Zellerndorfa na Laa v Nežider, zazdelo Nam se je, z ozirom na občno koristnost tega podjetja, imenovanim prosilcem po postavi o dopušcanji železnic od 14. septembra 1854 (Drž. zak. št. 238) to dopuščenje podeliti tako:

§. 1. Podeljujemo koncesionarjem pravico, narediti in rabiti lokomotivno železnico od Zellerndorfa v stiku s c. kr. priv. avstrijsko severnozahodno železnico na Laa do Nežidera, da se napravi zveza s c. kr. priv. državno železnico in s c. kr. priv. železnico od Lundenburga na Mikulov do Grussbacha.

§. 2. Cesta sama in nje uredba za vožnjo naj se napravi po črtežih na drobno ustanovljenih, ki jih je trgovinsko ministerstvo potrdilo.

Posebno se je ob delanji držati tudi zahtevanj, katera pridejo od trgovinskega ministerstva, in zdaj veljavnih občnih stavbenih in policijskih propisov.

Ako bi se ob delanji z ozirov na ekonomijo ali na krétanje zdelo treba ali da je želeti, naj se železnocestna zaklinjena črta ali na drobno zdelani črteži izpremené, s čimer vendar nij predrugačati cestne gledí (Richtung), določene v §. 1, niti nij dovoljeno, da bi v primeri z odobreno zaklinjeno črto sploh smelo biti kaj bistveno slabéje, kar se tiče léže in gledí, — tedaj je dovolitve v tako izpremembo iskati pri državni upravi.

Spodnje delo železne cešte se utegne utesniti na eno samo koléjo.

Državna uprava ima pravico, da sme spodnje delo za drugo kolejo ter napravo druge koléje po tistih kosovih, koder bi se jej zdelo treba, zahtevati tedaj, ako bode letnega kosmatega dohodka dve leti zaporedoma po več nego po 150.000 glđ. v srebru od milje.

Koncesijonarji se zavezujejo, zaradi porabe že obstoječih postaj od zveznih železnic kakor tudi o uredbi krétne službe ondi, kjer je prehajališče sè železnice na železnico, skleniti dogovor z dotičnimi upravami. Troški za potrebna razširjálna dela na tujih kolodvorih bodo trpeli koncesijonarji. Dotične dogovore je položiti pred državno upravo, da jih odobrí.

Državni upravi se prihranja pravica, ako bi se dogovor ne dognal, določiti uvete o vzajemni uporabi vozov sosednjih tozemskih železnic in o dovodu rudarstvenih in drugih železnic v svojo rabo.

§. 3. Koncesijonarji se zavezujejo, da bodo delo železnice od Zellerndorfa na Laa v Nežider v šestih mesecih, štejóč od tistega dneva, katerega se dá dopustilo, začeli, v dveh letih potem dokončali in gotovo železnico izročili javni vožnji.

Za poroštvo v izpolnitev te dolžnosti so koncesijonarji dali državni upravi šestdeset tisoč goldinarjev avstr. veljave založnine.

§. 4. Koncesijonarjem se v zvršbo dopuščene železnice daje pravica razvojitve po zakonitih, semkaj meréčih določilih.

Ista pravica se koncesijonarjem priteza tudi, kar se tiče železnocestnih kril, do posameznih obrtnih zavodov morebiti kdaj zdelanih, o katerih bi državna uprava sodila, da jih je izdelati na javno korist.

§. 5. Koncesijonarji se imajo ob delu in krétanji dopuščene ceste držati tega, kar ustanavlja to dopustno pismo, ter tudi tega, kar velevajo semkaj meréči zakoni in ukazi [zlasti železnocestni dopustni zakon od 14. septembra 1854*), železnocestni krétni red od 16. novembra 1851**) in red za signale od 16. junija 1872, Drž. zak. št. 80], ter zakonov in ukazov, kateri bi se v prihodnje utegnili razglasiti.

§. 6. Koncesijonarji imajo torej tudi posebno dolžnost, pošto in poštno postavljenec, po propisu §. 68 v oménjenem železnocestnem krétnem redu zastonj voziti; a poštna uprava ima oblast, vozovlaku, kateri vsak dan odhaja od vsake končne postaje, določati ure, katere mu je odhajati, in kako hitro mu je sam in tja voziti.

Kolikorkrat poštna služba zahteva po več nego po en četverokolesen voz, koncesijonarji od vsacega voza, kar jih več dadé, na miljo dobodo odméno (odškodnino), katera se dogovorno v pravični ceni ustanóví.

*) Državni zakonik št. 238.

**) Državni zakonik iz leta 1852, št. 1.

Ako bi se poštni upravi zdelo na dopuščeni železnici vvésti ambulatno pošto, kakoršno druge avstrijske železnice že imajo, naj koncesijonarji namesto četverokolesnih navadnih voz v to potrebne četverokolesne, po zahtevanju poštne uprave dogotovljene poštne ambulatne vozove brez povračila napravijo in vzdržé.

V opravljanje poštne službe na postajah, kjer je že ali se pozneje napravi poštni urad, je v železnocestnem poslopju zastonj dati poštno pisarnico, katera ne bode imela nad po eno sobo in po eno prostorišče z dotičnimi pripravami; ako bi prišlo še večjih semkaj meréčih potreb, naj se ukrene poseben dogovor.

Dalje imajo koncesijonarji dolžnost, poštne poslatve — ki nemale novčne vrednosti — in katerih ne spremlja noben poštni uradnik ali služabnik, na dotične postaje brez posebnega povračila odpravljati in ondi jih izročati.

Pisma, katera si o upravljanju železnice mej saboj pošilja železnocestno ravnateljstvo (upravno svetovalstvo) ter njemu pokorni organi ali ti organi mej saboj, smejo na dotičnih železnocestnih koséh odpravljati postavljenici železne ceste.

§. 7. Koncesijonarji imajo dolžnost, upravi državnega telegrafa napeljavo telegrafov poleg železnice na železničnih tleh brez posebnega povračila dopustiti.

A telegrafna uprava naj se s koncesijonarji dogovori o prostoru, koder bodo stala razvodila. Dalje je koncesijonarjem stražo nad napravljenim razvodilom sè svojim železnocestnim osebjem prevzeti brez posebnega plačila.

Nasproti pa imajo koncesijonarji tudi pravico, žice (drát) za železnični telegraf pritrjevati na kole državnega telegrafa.

Železnični telegraf, če državna uprava zastran državnih poslaníc (depeš) drugače ne zapové, in zastran privatnih ničesar ne dogovori, rabi se edino za naznanila, ki se tičejo vožnje po železnici, in torej je ta poraba pod vplivom in nadzorom državne uprave.

§. 8. Visokost voznine za ljudij in blago podvržena je sledečim utesnitvam:

Maksimalna tarifa na avstrijsko miljo, in to popotnikom od osebe:

v I. razredu vozóv, po	36 kr. avstr. velj.
„ II. „ „ „	27 „ „ „
„ III. „ „ „	18 „ „ „

Ako bi se pokazala potreba še bolj znižati voznino za ljudij in če bi koncesijonarji ne mogli, podeliti primernih zljajšil popotnim III. razreda, bodo oni dolžni, po ukazu trgovinskega ministerstva vvesti IV. razred (voz za stoječe), v katerem se bode po devet krajcarjev od milje plačevalo.

Maksimalna tarifa blágu pri navadni hitrosti od colnega centa in miljo: tri krajcarje avstr. velj.

Izjemno imajo v krajnem prehodu od Zellerndorfa do Nežidera za sledeče reči pri polnih vozovih veljati tile postavki voznine:

a) Za žito in sočivje, mlenje, sol, železo in železne izdelke 2¹/₂ krajcarja,

b) za drva in les, za premog, koaks, stiskano šoto, rude, železne plošče, kamenje zidarsko in apnarsko 2 krajcarja avstr. velj.

V prehodu med postajami železnice Lundenburško-Grussbaške ali priv. avstr. državno-železnične družbe na eni strani in priv. avstrijske severnozahodne železnice na drugi strani in nasproti bodo se povedane voznine za dvajset odstotkov znižale.

Odpravlarine se od vsacega blaga jemlje po dva krajcarja od colnega centa, v čemer je tudi plačilo od nakladanja in razkladanja ter od občnega zavarstva.

Ako dotičnik sam naklada ali razklada, tedaj se vzame samo po 1.5 kr. odpravlarine od colnega centa.

Kar se tiče vozarine za ostale reči, določevanja ležarine in drugih zaukazov o vožnji, delati je tako, da dotične cene in določbe ne bodo nikakor večje nadležnejše, nego na c. kr. priv. avstrijski severnozahodni železnici.

Dolžnost koncesionarjev je pri vožnji blaga tudi za to železnico vvesti tisto imenstvo in razredilo blaga, in tista vozna določila, katera veljajo pri c. kr. priv. avstrijski severnozahodni železnici.

Na izvoljo se daje koncesionarjem, vozarino od ljudij in blaga devati v red v mejah, zgoraj določenih.

A nikomur se v tem ne sme dajati osebna prednost.

Ako bi se torej kateremu pošiljaču ali odpravniku blaga s kakimi uveti znižala vozarina od blaga, ali bi se mu dalo drugačno polajšilo, treba to znižbo ali polajšilo prigneti vsem pošiljačem ali odpravnikom, kateri so voljni, izpolniti iste uвете.

Vse posebne tarife je javno razglasiti.

Sicer se vedno prihranja zakonodavstvu, določila o vozarini od ljudij in blaga devati v red; koncesionarji treba da taki uredbi pokorujejo.

Ko preteče devet let po začetni vožnji ima vlada vsak čas pravico primerno znižati zgornje tarife, zaslišavši koncesionarje ali njih pravnaslednike.

§. 9. Dovoljuje se, odmerjati in pobirati vozarino od ljudij in od blaga v domačih srebrnih novcih, a to tako, da je tudi v deželnih novcih jemati plačilo, po kurzni vrednosti preračunjeno.

Tarifa naj se na deželne novce preobrača (reducira) po tistih računskih načinih, ki jih ustanovi trgovinsko ministerstvo.

§. 10. Transporti vojakov naj bodo po znižanih tarifnih cenah, in to po tistem dogovoru, kateri je o tem ter o polajšilih potujočim vojakom mej vojnim ministerstvom in mej ravnateljstvom severne, po cesarji Ferdinandu slovóče železnice ukrénen 18. junija 1868*) in tega dogovora določila treba da so celokupen del dopustnega pisma.

Ako bi se kdaj z vsemi avstrijskimi železnicami ali z večino mej njimi o prevažanji vojakov dogovorila določila, državi ugodnejša, naj dobodo veljavo tudi kar se tiče tu dopuščene železnice.

Ta določila obsezajo tudi deželno brambovstvo obéh državnih polovic, tirolske deželne strelece, ne samo kadar potujejo ob državnem trošku, nego tudi pri službenem potovanji ob svojem trošku, k vajam in priglednim zborom, potem vojaško stražno krdelò c. kr. civilnih sodišč dunajskih, c. kr. žandarmstvo, ter po vojaški osnovano finančno in varnostno stražo.

*) Normalni ukazi c. kr. vojnega ukaznika 1868. leta, 21. kos, št. 97.

Koncesionarji se zavezujejo, pristati na dogovor, mej avstrijskimi železnocestnimi upravami in mej železnocestnimi društvi ukrenen o nabavi in imetji opravnih rečij za vojaške transporte in o vzajemnem pripomaganji z vozili ob večjih vojaških transportih, potem na organska določila in na služabni propis o bojnih železnocestnih oddelkih *), ter tudi na potlejšnji, 1. junija 1871 obveljavši dogovor **) o transportu takih bolnikov in ranjencev, katere je ležeče prevažati ob troških vojaške blagajnice.

Tako so tudi dolžni pristati na dogovor, katerega je sè železnocestnimi društvi ukreniti o vzajemnem pripomaganji z osebjem ob velikih vojaških transportih, in na propis o vojaškem transportu po železnicah.

Koncesionarji, kar se tiče oddajanja služeb dosluženi nižjim častnikom iz vojske, vojnega pomorstva in deželnega brambovstva, udajejo se določilom, kar jih na to méri v §. 38 vojne postave 1868. leta ***) , in določilom, ki jih ima o zvrševanju tega paragrafa v moč vvedeni zakon od 19. aprila 1872 (Drž. zak. št. 60.)

§. 11. Državni uradniki, postavljeni in služabniki, kateri po naročilu oblastva, čujočega nad upravo in kréтанjem železnih cest, ali kateri državnim koristim na obrambo vsled tega dopustila ali z dohodarstvenih ozirov železnico rabijo ter izkažejo naročilo tega oblastva, naj se s popotnim pratéžem (robo) vred vozijo brezplačno.

§. 12. Državna uprava ima pravico, ako bi po avstrijskem cesarstvu živež bil nenavadno drag, znižati mu vozaríno na polovico maksimalne cene.

§. 13. Koncesionarjem se tudi priteza pravica, napraviti délničarsko društvo in v dobitev potrebnih novcev izdati na prinesitelja ali na imena slovóče délnice in predstvene obligacije, katere se na avstrijskih borsah smejo prodajati in uradno zaznamenávati.

S predstvenimi obligacijami dobavljene vsote ne sme biti nad tri petíne napravne (osnovne) glávnice.

Ako se predstvene obligacije izdadé v tuji valuti, treba vsoto poočítiti tudi v avstrijski veljavi.

Predstvene obligacije treba poprej odplačati nego délnice.

§. 14. Državna uprava ima pravico, uvériti se, da so delo železne ceste ter tudi krétna oprava, posebno vozíla, po vseh delih namenu primerna in trdno narejena, in ukazati, da se napake na to stran odvrnejo in oziroma odpravijo.

Tudi ima državna uprava pravico, po svojem človeku pregledovati gospodárjenje.

Komisar, katerega postavi državna uprava, tudi sme, kolikorkrat se mu zdí primerno, hoditi v seje upravnega odbora ter k občnim zborom, in ustavljati vse naredbe, kvarne državni koristi.

Koncesionarji so dolžni, od tega zakonítega nadzora nad podjetjem delanja z ozirom na opravila z njim združena v državno blagajnico plačevati povpréčno letno povračílo, kateremu državna uprava vsoto primerno določi.

*) Priklada k št. 148, v 42. kosu 1870. leta normalnih ukazov e kr. vojnega ukaznika.

**) Normalni ukazi e. kr. vojnega ukaznika 1871. leta, 22. kos, št. 79.

***) Državni zakonik št. 151.

§. 15. Dopustna doba in z njo vred v §. 9 lit. b) železnocestnega dopustnega zakona izrečena obramba proti napravi novih železnic se ustanavlja na devetdeset let, šteječ od dneva, katerega se prične vožnja po vsej dopuščeni železnocestni črti, in ko ta doba preteče, mine koncesija.

A dopustilo tudi izgubi moč, ako se ne bi dostal rok, v §. 3 ustanovljen zvršetku delanja in začetku vožnje, in bi se prestop roka ne mogel opravičiti ni v zmislu §. 11.^a, za lit. b) železnocestnega dopustnega zakona niti ne posebno s političnimi ali novčnimi krizami.

§. 16. Državna uprava si prihranja pravico, kadar mine trideseti let po tistem dnevi, ko se je izdalo dopustno pismo, da more vselej dopuščeno železnico odkupiti.

Da se določi odkupščina, seštejó se letni čisti dohodki, kar jih je podjetje imelo v poslednjih sedmih letih pred samim odkupom; od tega se odbijejo čisti dohodki dveh najslabéjših let in povprečni čisti dohodek ostalih petih let se izračuni za podjetje.

Ta povprečna vsota naj se potem družbi za letni dohodek (rento) plačuje v polletnih rokih, dokler mine ustanovljena dopustna doba.

Ako bi tako najdeni povprečni dohodek ne dosegel v srebru konči 5·2 odstotkov osnovne glavnice, ki se je za železnico res potrošila in katero treba prav dokazati, tedaj se ta minimalna vsota ustanovi za letni dohodek.

Osnovna glavnica obseza troške za delanje in za prvo krétno opravó (rekše do konca prvega krétnega leta po začetni vožnji na dopuščeni železnici), dalje petodstotne obresti, kar se jih do dobe te začete vožnje nabere od razhodkov za delanje in za krétno opravó, a izločiti je prihodke, kolikor bi jih utegnilo biti od posameznih delov železne ceste, ako se namreč po njih jame voziti, predno se prične krétnanje po vsej železnici.

Ako bi se po prvem letu vožnje še dalje napravljalé stavbe ali ako bi se pomnožile krétné opravé, tedaj je móči na to strau meréče troške prišteti ustanóvni glavnici, če je državna uprava pritrdila v namerjavane nove stavbe ali v pomnožilo krétnih oprav, ter če so troški tako dokazani, kakor je treba.

Razhodki, o katerih se ne dokaže, da so šli za najpoprejšnja dela ali za naredbo železne ceste in za krétno opravó, in tako tudi dolžnosti, katere bi ob odstopu dopustila délničarski družbi (§. 13) utegnili ta družba prevzeti koncesijonarjem nasproti, naj se nikakor ne vštevajo v osnovno glavnico.

§. 17. Ko mine dopustilo in tist dan, kadar mine, preide država brez vračila v neobremenjeno svojino in užitek dopuščene železnice, posebno tal, zemeljnih in umeteljnih del, vse spodnje in vrhnje naprave železne ceste in vse nepremične pritekline, kakor so: kolodvori, nakladališča in razkladališča, vsa v železnocestno krétnanje potrebna poslopja na odhajališčih in prihajališčih, stražárnice in nadzoróvalnice z vsemi opravami na stoječih mašinah in na vseh nepremičninah.

Kar se tiče premičnih stvaríj, kakor so: lokomotive, vozovi, premične mašine, orodje ter druge naprave in gradiva, kolikor so potrebne in dobre, dalje služiti krétnanju, naj, kar se tiče cene, zastonj državi preide vsega tega toliko in oziroma take vrednosti, da bode ustrezalo prvi v ustanóvni glavnici obseženi krétni opravi.

Kadar se železnica odkupi in od tistega dne, ko bi se odkupila, država, vsako leto plačujóč najdeni dohodek (rento), preide brez drugzega vračila v svojino in užitek tukaj dopuščenega železnocestnega kosa sè vsemi poprej oménjenimi, semkaj spadajočimi stvarmí, premičnimi ter tudi nepremičnimi.

Ako to dopustilo mine, ter tudi, ako se odkupi železnica, koncesionarjem ostane svojina rezervne zaloge, napravljene iz svojih dohodkov od podjetja, in novcev, kar jih imajo terjati, potem svojina posebnih del in poslopij, postavljenih, oziroma pridobljenih iz svojega imetka, kakor so: peči za koaks, apnénice, livnice, tovarne (fabrike) mašinam ali družemu orodju, shranišča, doki, hranišča kopanemu ogljiju in drugim stvarém, katere so sezidali ali si pridobili vsled pooblastila od državne uprave z izrecnim pristavkom, da ne bodo pritekline železnici.

§. 18. Državni upravi se dalje prihranja pravica, ako bi se poleg vsega poprejšnjega svarila po večkrat prelomile ali opustile dolžnosti, naložene v dopustnici ali v zakonih, poprijeti se naredeb, primernih zakonom, ter po okolnostih, že predno dopustilu mine čas, izreči, da je dopustilo moč izgubilo.

Resno opominjaje vsacega, da ne dela proti določilom te dopustnice, in dovoljujôc koncesionarjem pravico, za izkazno kvaro (škodo) pred Našimi sodišči zahtevati odméne, dajemo vsem oblastvom, katerih se tiče, trdno povelje, naj ostro in skrbno čujejo nad to dopustnico ter nad vsem, kar se v njej ustanavlja.

V dokaz izdajemo to pismo, naudarjeno z Našim večjim pečatom, v Našem cesarstva glavnem in prestolnem mestu na Dunaji, štirnajstega dne meseca avgusta, v letu po odrešnji sveta tisoč osem sto sedemdesetem in družem, Našega cesarjevanja četrtem in dvajsetem.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Lasser s. r.

Banhans s. r.

